

گزارش حضور نمایندگان جمهوری اسلامی ایران در نشست گروه‌های کاری نام‌های جغرافیایی سازمان ملل

مهندس غلامرضا کریمزاده

دبیر کمیته تخصصی نام‌نگاری و یکسان‌سازی نام‌های جغرافیایی ایران

gholamreza.karimzadeh@ncc.org.ir

■ مقدمه

گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل متشکل از کارشناسان کشورهای عضو این سازمان، جهت گردآوری، ذخیره‌سازی و مدیریت نام‌های جغرافیایی ملی، کشورها را ترغیب کرده و ساز و کارهایی در زمینه اشاعه اصول و سیاست‌های استانداردسازی نام‌ها ارائه می‌نماید. گروه متخصصان همچنین راه‌حلی را جهت رفع مشکلات حاصل از پراکندگی در نام‌های جغرافیایی پیشنهاد می‌کند.

به دلیل تنوع و تعدد مباحث مرتبط با استانداردسازی نام‌های جغرافیایی که در کشورهای مختلف مطرح است، گروه متخصصان متناسب با موضوع‌ها، کارگروه‌های متعددی را تشکیل داده‌اند. عنوان برخی از گروه‌های کاری عبارتند از:

- ۱- گروه کاری نام کشورها
- ۲- گروه کاری داده‌های توپونیمی و فرهنگ‌های جغرافیایی
- ۳- گروه کاری اصطلاح‌شناسی نام‌های جغرافیایی
- ۴- گروه کاری تبلیغات و سرمایه‌گذاری
- ۵- گروه کاری سامانه‌های لاتین‌نویسی (Romanization Systems)
- ۶- گروه کاری دوره‌های آموزش توپونیمی
- ۷- گروه کاری ارزیابی و اجرا
- ۸- گروه کاری نام‌های خارجی (Exonyms)
- ۹- گروه کاری گسترش ثبت و استفاده نام‌های جغرافیایی در زبان‌های بومی، اقلیتی و منطقه‌ای

کارگروه نام‌های خارجی

و نیز کارگروه سامانه‌های

لاتین‌نویسی از گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل، نشست‌های کارشناسی خود را طی سه روز در تاریخ ۱۶ تا ۱۸ می ۲۰۱۲ (برابر با ۲۷ تا ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۱) در شهر گدانسک^۱ کشور لهستان برگزار نمودند. سازمان ژئودزی و کارتوگرافی کشور لهستان میزبان این نشست‌ها بود.

در مراسم افتتاحیه علاوه بر پروفیسور پیتر ژوردن مسئول هماهنگی گروه کاری نام‌های خارجی و دکتر پیتر پال مسئول هماهنگی کارگروه سامانه‌های لاتین‌نویسی، یکی از استادان مرکز تحقیقاتی جغرافیایی دانشگاه گدانسک درباره ویژگی‌های جغرافیایی و تاریخی منطقه گدانسک و کاشوب سخنرانی کرد.

■ نشست گروه کاری نام‌های خارجی

در دو روز اول این نشست، مقاله‌هایی در ارتباط با موضوع نام‌های خارجی ارائه شد. برخی از این مقاله‌ها به چگونگی ایجاد و سیر تحول نام‌های خارجی در کشورهای مختلف اختصاص داشت. در دیگر مقاله‌ها به تعریف‌ها و مفهوم‌های مربوط به اصطلاح‌شناسی «نام خارجی»، معیارها و ضابطه‌های استفاده از نام‌های خارجی، گرایش‌ها و روندهای به‌کارگیری نام‌های خارجی و نیز به جنبه‌های علمی کاربرد نام‌های خارجی در مورد عارضه‌های فراحاکمیتی اشاره شد.

در این نشست‌ها، تعریف‌ها و طبقه‌بندی‌هایی برای نام‌های داخلی و نام‌های خارجی مبتنی بر دیدگاه‌های جامعه‌شناسانه و زبان‌شناسانه پیشنهاد شد که از آن جمله می‌توان به تعریف ارائه شده از سوی پروفیسور پیتر ژوردن از اطریش اشاره کرد. وی در تعریف‌های خود عبارت «نام‌های استفاده شده توسط گروه اجتماعی (community)» را به جای «نام‌های مورد استفاده در زبان رایج یک منطقه» به‌کار برد. وی در طبقه‌بندی نام‌های داخلی و خارجی، اشاره کرد که نام‌های خارجی با مقوله روابط بین گروه‌های اجتماعی و نام‌های داخلی با موضوع مالکیت ارتباطی دوسویه دارند. در بخش پرسش و پاسخ این سخنرانی، نمایندگان کشورمان پیشنهاد دادند که برای مشخص کردن گروه‌های اجتماعی، به جای مرزها و محدوده‌های فیزیکی یا جغرافیایی بهتر است روی بنیان‌های فرهنگی تمرکز گردد.

آقای دکتر فیلیپ ماتئوس از نیوزیلند در سخنرانی خود، نظرهایی را درباره کاربرد نام‌های داخلی و خارجی به ویژه برای دریاها و

در همین راستا، دوازدهمین نشست کارگروه نام‌های خارجی همزمان با نشست کارگروه سامانه‌های لاتین‌نویسی، در شهر گدانسک برگزار شد. علت انتخاب این شهر به‌عنوان محل برگزاری نشست‌ها، وجود منطقه دو زبانۀ کاشوبی‌ها بوده است. شایان ذکر است، کاشوب‌ها^۳ گروهی از نژاد اسلاو غربی در شمال مرکزی کشور لهستان هستند.

■ درباره نشست لهستان

آماده‌سازی و سازمان‌دهی موضوع‌ها و محورهای مرتبط با فعالیت کارگروه‌ها، جهت طرح و بررسی در دهمین همایش استانداردسازی نام‌های جغرافیایی سازمان ملل، هدف عمده این نشست‌ها بود. لذا طی نشست‌های فشرده، در ارتباط با دستور کار پیشنهادی گروه‌های کاری برای همایش‌های آتی سازمان ملل، بحث و تبادل نظر به عمل آمد.

در این نشست‌ها، کارشناسانی از کشورهای مختلف از جمله آلمان، انگلستان، اطریش، لهستان، نیوزیلند، کانادا، اسپانیا، بلاروس، مجارستان، لتونی، استونی و کره جنوبی حضور داشتند. از جمهوری اسلامی ایران، آقای غلامرضا کریم‌زاده و آقای خلیل جمشیدی به‌عنوان اعضای کمیته تخصصی نام‌نگاری و یکسان‌سازی نام‌های جغرافیایی ایران، در نشست‌های مذکور شرکت کردند.

در مراسم افتتاحیه این نشست خانم هلن کرفت به‌عنوان رئیس گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل، سخنرانی کرد. ایشان در سخنرانی خود ضمن اشاره به انتخاب مناسب محل برگزاری در کشور لهستان به‌دلیل دارا بودن نام‌های قدیمی، نام‌های خارجی و نام‌های متعدد جغرافیایی، درباره اهمیت دو گروه کاری برگزارکننده این نشست‌ها، صحبت کرد.

در این نشست، استدلال‌های علمی برای پیشنهاد سامانه جدید لاتین‌نویسی فارسی را ارائه نمودند. در این سخنرانی، ضمن تشریح علل پیشنهاد سامانه جدید مبتنی بر آوانگاری به‌جای سامانه قدیمی مبتنی بر حرف‌نگاری، دلایل کارآمدی سامانه جدید نیز بیان گردید. همچنین به نتایج تعاملات سازنده متخصصان کارگروه آوانگاری کمیته تخصصی نام‌نگاری و یکسان‌سازی نام‌های جغرافیایی ایران با اعضای گروه کاری لاتین‌نویسی سازمان ملل نیز اشاره شد.

در ادامه جلسه سیستم‌های پیشنهادی لاتین‌نویسی عربی، ارمنی و گرجی نیز مطرح شدند که در نهایت بررسی بیشتر آن‌ها، به جلسه‌های گروه کاری در حاشیه دهمین همایش استانداردسازی نام‌های جغرافیایی سازمان ملل در نیویورک موکول شد. در انتهای این نشست، دستور کار پیشنهادی کارگروه سامانه‌های لاتین‌نویسی در همایش مذکور، مورد بررسی و تبادل نظر قرار گرفت.

■ نشست‌های حاشیه‌ای

در حاشیه این نشست‌ها، هیأت ایرانی با کارشناسان کشورهای مختلف نیز به‌طور جداگانه دیدار و گفتگو نمود. علاوه بر ملاقات‌های جداگانه با مسئولان هماهنگ‌کننده گروه‌های کاری، نمایندگان کشورمان با رئیس مؤسسه ابن‌خلدون کشور لهستان که در زمینه تمدن اسلامی فعالیت دارد، نیز دیدار کردند.

همچنین در ملاقات جداگانه با رئیس گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل، فعالیت‌های ملی و منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران در زمینه استانداردسازی نام‌های جغرافیایی از جمله برگزاری پنجمین همایش ملی نام‌های جغرافیایی و نیز برگزاری کارگاه آموزشی در زمینه استانداردسازی نام‌های جغرافیایی برای کارشناسان کشور افغانستان، تشریح گردید.

■ پانوشت‌ها:

1- Gdansk

2- Scandic

3- Kashubian bilingual region

4- Reversibility

پهنه‌های آبی بیان‌کرد. او در مورد استفاده از نام‌های خارجی برای آب‌های بین‌المللی تصریح کرد نام خارجی برای سراسر و تمام یک عارضه جغرافیایی به کار می‌رود و با نام داخلی که ممکن است برای بخشی از عارضه به کار رود، متفاوت است.

پروفسور سونجای چو از کشور کره جنوبی در سخنرانی خود وضعیت نام‌های خارجی در زبان کره‌ای را به لحاظ ریشه‌شناسی و به صورت آماری تشریح کرد. ایشان علت اقتباس برخی از نام‌های خارجی در کشور کره جنوبی از زبان‌های دیگر دنیا را، روابط اقتصادی، نظامی، فرهنگی و مجاورت با کشورهای اطراف عنوان کرد.

آقای پروفسور پاؤل وودمن از انگلستان یکی دیگر از مقاله‌دهندگان این همایش بود که موافقت مردمی و مقبولیت اجتماعی را از عناصر حیاتی و ضروری برای نام‌های داخلی عنوان کرد و در مقاله دیگر به بررسی مکان نام‌ها از منظر ابزار تعرض و تهاجم پرداخت. ایشان در بیان موضوع جغرافیای سیاسی «سلطه از طریق نام‌های جغرافیایی»، به تلاش‌ها و اقدام‌های حکومت آلمان (رایش سوم) در تغییر نام‌های جغرافیایی کشورهای مغلوب به زبان آلمانی، اشاره کرد.

با خاتمه جلسه‌های ارائه مقاله، دستور کار گروه کاری نام‌های خارجی برای دهمین همایش استانداردسازی نام‌های جغرافیایی سازمان ملل پیشنهاد شد و مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در این بخش، نمایندگان کشورمان پیشنهاد اضافه شدن بند جدیدی تحت عنوان «شرط‌ها و معیارهای استفاده از نام‌های خارجی» را به دستور کار مذکور ارائه کردند.

در خلال نشست‌های مربوط به نام‌های خارجی، هیأت جمهوری اسلامی ایران شیوه شرکت اینترنتی گوگل در استفاده و انتشار نام‌های نادرست جغرافیایی را مورد انتقاد قرار داد. نمایندگان ایران، روش استفاده از نام‌های جغرافیایی غیر مصوب و غیر استاندارد در تصویرها و نقشه‌های اینترنتی را زمینه‌ساز بروز پراکندگی و چندگانگی در نام‌های جغرافیایی دانستند که مغایر با سیاست‌ها و مصوبه‌های گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل است.

■ نشست گروه کاری سامانه‌های لاتین‌نویسی

در روز سوم نشست، ابتدا دکتر پیتر پال طی سخنرانی ویژه‌ای برگشت‌پذیری در لاتین‌نویسی مکان نام‌ها در زبان‌های مختلف را مورد بررسی قرار داد. وی خاطر نشان کرد که برگشت‌پذیری^۴ به معنی نوشتن صحیح نام به فرم نوشتاری زبان اصلی از روی فرم نگارش لاتین، به صورت یک توصیه از سوی گروه متخصصان نام‌های جغرافیایی سازمان ملل مطرح است و الزام نمی‌باشد. ایشان در بیانات خود از کشورهای مختلف نام برد که سیستم‌های لاتین‌نویسی آن‌ها، از قابلیت کامل برگشت‌پذیری برخوردار نیستند. در ادامه سامانه‌های لاتین‌نویسی پیشنهاد شده از سوی کشورهای بلاروس، ایران، بلغارستان و اکراین مورد بحث و بررسی قرار گرفت. آقای غلامرضا کریم‌زاده طی سخنرانی